

POROČILO DRŽAVNEGA PROGRAMA OBVLADOVANJA RAKA ZA LETO 2024

Dr. Sonja Tomšič, prof. dr. Janez Žgajnar, Katarina Plantosar, mag.
Amela Duratović Konjević, Joka Kosmina in prof. dr. Branko Zakotnik
Onkološki inštitut Ljubljana

Uvod

Državni program obvladovanja raka (DPOR) je strateški dokument, ki vključuje aktivnosti za celovito obvladovanje raka v Sloveniji. Vzpostavljenega imamo od leta 2010, trenutno je v veljavi strateški dokument, ki ima načrtovane aktivnosti in cilje za obdobje 2022-2026. DPOR potrjuje Vlada Republike Slovenije, je v pristojnosti Ministrstva za zdravje, od leta 2022 pa je v upravljanju na Onkološkem inštitutu (OI) Ljubljana, kjer manjša upravljavska ekipa skrbi za koordinacijo in podporo vsem aktivnostim ter komuniciranje. V nadaljevanju so na kratko povzete ključne aktivnosti s področja upravljanja DPOR in doseganja ciljev DPOR v letu 2024. Podrobnejše poročilo je na voljo na spletni strani www.dpor.si, zavihek »Aktualno«, »Zapisniki in letna poročila« ali preko QR kode na koncu tega prispevka.

Poročilo o aktivnostih v letu 2024

Koordinacija in upravljanje DPOR

Strukture, ki pomembno prispevajo k izvajanju aktivnosti DPOR, so: nadzorni svet DPOR, strokovni svet DPOR, strokovne skupine DPOR za različna področja in najpogostejše rake ter DPOR skupina predstavnikov izvajalcev. V letu 2024 sta bili imenovani še zadnji dve predvideni strokovni skupini, in sicer skupina za celostno rehabilitacijo in za onkološko genetiko. Že vzpostavljene skupine so nadaljevale s svojim delom, zapisniki ključnih struktur so na voljo na spletni strani www.dpor.si. V letu 2024 se ni sestala le skupina predstavnikov izvajalcev, ki jo vodi strokovni direktor Onkološkega inštituta Ljubljana, kjer je v letu 2024 prišlo do menjave na tej funkciji, ki je sledila obdobju začasnega vodenja. Upravljavska ekipa DPOR je imela sestanek z novim vodstvom in spodbujala k čimprejšnjemu sklicu skupine DPOR predstavnikov izvajalcev.

Že v letu 2022 smo h komuniciranju DPOR pristopili celovito in strateško z oblikovanjem komunikacijske strategije za prihodnjih pet let (2022-2026). Državni program obvladovanja raka ima dva ključna komunikacijska kanala – spletno mesto (www.dpor.si) in e-novičnik. Spletno mesto DPOR združuje vse ravni obvladovanja raka. Deluje kot enotno mesto za vse pomembne informacije in dogodke na področju obvladovanja raka v Sloveniji in EU. V letu 2024 je bilo objavljenih 39 novičk, ki so jih naročniki mesečnega novičnika prejeli tudi na svoje elektronske naslove, skupaj z informacijami o aktualnih dogodkih s področja obvladovanja raka.

S sedmimi sporočili za javnost smo opozarjali ali se odzivali na aktualna dogajanja v Sloveniji, aktivno pa smo sodelovali tudi v aktivnostih s področja raka na nivoju EU, ki se izvajajo v skladu za zastavljenimi cilji Evropskega načrta za boj proti raku, sprejetega v letu 2021. Aktivnosti DPOR smo predstavili tudi na različnih strokovnih in drugih srečanjih doma in v tujini.

Pod okriljem DPOR so bili organizirani tudi različni strokovni dogodki, ki povezujejo akterje s področja onkologije, in sicer: 2. dan Državnega programa obvladovanja raka, srečanje z društvu bolnikov z rakom in drugimi nevladnimi organizacijami ter 1. slovensko srečanje s tujimi gosti na temo raka pri mladostnikih in mladih odraslih. Upravljalvska ekipa DPOR je bila tudi na dveh regijskih obiskih, ki so namenjeni seznanitvi z onkološko dejavnostjo v regiji, izmenjavi izkušenj ter grajenju nadaljnjega sodelovanja v smeri zastavljenih ciljev DPOR. Lani smo tako obiskali Splošno bolnišnico Izola in Splošno bolnišnico Celje. Začele pa so se tudi priprave na obeležitev 15-letnice delovanja DPOR v Sloveniji, ki je bila izvedena v letu 2025.

Izpostavljene ključne aktivnosti za doseganje ciljev DPOR 2022-2026, izvedene v letu 2023

V letu 2024 so se nadaljevale aktivnosti na vseh področjih DPOR – primarna preventiva, sekundarna preventiva – zgodnje odkrivanje in presejanje, diagnostika in zdravljenje, celostna rehabilitacija, paliativna oskrba, raziskovanje, izobraževanje in spremljanje bremena raka.

Na področju primarne preventive so bile v letu 2024 potrjene spremembe Zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov (ZOUTPI), sprejet je bil dvoletni akcijski načrt Program omejevanja porabe alkohola in zmanjševanja škodljivih posledic rabe alkohola 2025–2026, v skladu z Resolucijo o nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti pa je bil marca 2024 sprejet akcijski načrt. Tudi v letu 2024 so potekale številne akcije ozaveščanja prebivalcev o nevarnosti UV žarkov in aktivnostih, kako se lahko tem škodljivim učinkom izognemo, tudi v sklopu slovenskega tedna za boj proti raku in v sklopu Reyevega seminarja.

V letu 2024 so v okviru evropskega projekta PERCH potekale okrepljene promocijske aktivnosti za cepljenje proti okužbam s HPV. Precepljenost proti HPV je v Sloveniji nizka - v šolskem letu 2022/23 je bila pri dekletih le 44,3-% in pri fantih 23,9-%. V breme obveznega zdravstvenega zavarovanja se lahko od leta 2024 cepijo vsi mlajši od 26 let, ki še niso bili cepljeni. V letu 2024 so bila sprejeta tudi Priporočila Sveta Evropske unije o vrstah raka, ki jih je mogoče preprečiti s cepljenjem.

Eno izmed področij z veliko aktivnosti v letu 2024 je bilo področje novih presejalnih programov za raka. V skladu s posodobljenimi priporočili Sveta EU iz leta 2022 v Sloveniji preučujemo možnosti za uvajanje presejalnih programov za pljučnega raka in raka prostate. Strokovnjaki z obeh področji, so v okviru ciljno raziskovalnih projektov (CRP) pripravili in na Državno komisijo za presejalne programe vložili prve pobude – strokovna izhodišča za presejanja, ki so bila potrjena in se bodo v nadaljnjih korakih še nadgrajevala. Oba mednarodna projekta za odkrivanje okužbe z bakterijo *Helicobacter pylori* v povezavi z zmanjševanjem bremena raka želodca (Eurohelican in TOGAS) sta se nadaljevala kot predvideno.

Na področju zgodnje diagnostike je bil leta 2024 sprejet nov Pravilnik o naročanju in upravljanju čakalnih seznamov ter najdaljših dopustnih čakalnih dobah. DPOR je v času javne razprave na predlog pravilnika podal pripombe, da se mora za maligna obolenja napotnica zelo hitro še naprej obravnavati v roku 15 dni, kar je Ministrstvo za zdravje tudi sprejelo in vključilo v nov pravilnik.

Tako Onkološki inštitut Ljubljana (OI) kot UKC Maribor se še vedno soočata s hudo prostorsko stisko. Za izboljševanje prostorskih pogojev so v UKC Maribor že pričeli z gradbenimi deli, ki pa so v letu 2024 za nekaj mesecev zastala, zaradi česar je nastala zamuda in zamik pri predvidenem zaključku del. Na Onkološkem inštitutu Ljubljana so v letu 2023 pridobili gradbeno dovoljenje za širitev na obstoječi lokaciji, ki bi lahko vsaj srednjeročno omilila prostorsko stisko. V letu 2024 s strani ustanovitelja žal še niso bila zagotovljena finančna sredstva za pričetek gradbenih del.

V letu 2024 so bili dogovorjeni kazalniki za spremljanje kakovosti obravnave še za raka prostate, kar pomeni, da so dogovorjeni vsi kazalniki za pet najpogostejših rakov, ki jih bodo spremljali klinični registri. Klinični register kožnega melanoma, klinični register raka dojk ter debelega črevesa in danke že zbirajo podatke. Klinični register pljučnega raka je vzpostavljen in lahko prične z zbiranjem podatkov, takoj ko bodo na voljo podatki iz Klinike Golnik, klinični register raka prostate pa bo pričel z zbiranjem podatkov v letu 2025.

V letu 2024 smo v DPOR veliko aktivnosti namenili tudi raku pri mladostnikih in mladih odraslih. 1. slovensko strokovno srečanje o mladostnikih in mladih odraslih

z rakom z mednarodno udeležbo je obravnavalo različne vidike te skupine bolnikov z rakom in izzive, s katerimi se srečujejo v času odkrivanja bolezni, zdravljenja in življenja po bolezni. V letu 2024 je bil sprejet Zakon o pravici oseb po prebolelem raku do enakega dostopa do zavarovalnih in kreditnih produktov (t. i. zakon o pravici do pozabe). V DPOR smo si za sprejetje tega zakona aktivno prizadevali in tudi tvorno sodelovali pri pripravi zakonskih rešitev. Pravica do pozabe je tudi eno izmed prednostnih področij Evropskega načrta za boj proti raku.

V letu 2024 so se dodatno oblikovale mobilne paliativne enote/timi (MPT) Obalno-kraške regije, Goriške regije, Pomurske regije (Splošna bolnišnica Ptuj). Na novo je delovanje med letom vzpostavila tudi mobilna paliativna enota Savinjske regije in Hematološkega oddelka UKC Ljubljana. V letu 2024 je bila na Zdravniški zbornici Slovenije imenovana delovna skupina za subspecializacijo paliativne oskrbe, katere naloga je strukturiranje, priprava in implementacija programa.

Onkološki inštitut Ljubljana je v sodelovanju z Medicinsko fakulteto Univerze v Ljubljani izdal učbenik Klinično raziskovanje v onkologiji. Gre za prvi univerzitetni učbenik s tega področja, ki je zasnovan za študente medicine in specializante onkologije, pa tudi za raziskovalce, zdravnike in vse, ki se ukvarjajo z onkološkimi raziskavami.

OI je pripravil tudi številna gradiva o kliničnem raziskovanju, ki so namenjena bolnikom in svojcem.

Zaključek

Celovito obravnavanje bremena raka je glavni namen aktivnosti, ki smo si jih zadali v sklopu strateškega dokumenta DPOR 2022-2026. Na razvoj raka vplivajo različne dimenzije osebnega in družbenega okolja, zato zastavljene aktivnosti presegajo meje zdravstvenega sektorja, hkrati pa združujejo aktivnosti, ki se odvijajo na področjih dejavnikov tveganja, ki so skupni več boleznim in jih v naši državi obravnavamo v drugih strateških dokumentih.

Vsakoletno letno poročilo državnega programa obvladovanja raka kaže pomembne napredke pri doseganju zastavljenih ciljev. Naša zaveza za v prihodnje je, da se bomo še naprej trudili spodbujati različne aktivnosti, ki bodo doprinesle k zmanjševanju bremena raka in izboljševanju kakovosti življenja bolnikov z rakom v Sloveniji. S to vizijo se podajamo tudi v leto 2025, ko bomo pričeli s snovanjem novega petletnega dokumenta, ki bo nadgrajeval dosedanje cilje in skušal združiti še več akterjev, ki posredno ali neposredno vplivajo na obvladovanje bremena raka v Sloveniji.

QR koda do letnega poročila DPOR za leto 2024, ki je objavljeno na spletni strani
[https://www.dpor.si/wp-](https://www.dpor.si/wp-content/uploads/2025/04/Letno_porocilo_DPOR_2024_koncno.pdf)
[content/uploads/2025/04/Letno_porocilo_DPOR_2024_koncno.pdf](https://www.dpor.si/wp-content/uploads/2025/04/Letno_porocilo_DPOR_2024_koncno.pdf)

